

Az 1990-es években az ELTE Trefort-kerti kampusza főként a Természettudományi Karnak adott otthont. Az egyetemi élet az évtizedes szokások és a korszak kihívásainak jegyében folyt.

Hogy hogyan éltünk? Nagyjából úgy, ahogy ma is – belemerülve és belefeledkezve a tennivalókba. Egyszer azonban megadatott nekünk a magunkra, saját egyetemi világunkra való rácsodálkozás lehetősége.

Az úgy volt, hogy egyik kollégánk állást kapott Amerikában, az egyik keleti parti egyetemen. Persze hazalátogatott néha, és mivel híres tudós lett, meginterjúvolták a rádióban. A felkészült riporter egyszer csak neki szegezte a kérdést: vajon van-e valami különbség az amerikai és a magyar egyetemi élet között? „Erre könnyen tudok felelni” – hangzott a válasz. „Az úgy van, hogy Amerikában este kilenckor összegyűlünk a tanszéken a kollégákkal, teázunk, kávézunk, beszélgetünk az aktuális eredményekről, problémákról. A Trefort kertben pedig este kilenckor elengedik a kutyákat.”

Igen, a kutyákat. Kollégánk arra utalt, hogy a kampusz portásait az épületek és a kert bezárása után harcias kutyák segítették áldozatos egyetemvédő munkájukban. Elég jó hatékonysággal. Híressé vált kollégánk nem árult el részleteket, de könnyű volt elképzelnem őket, hiszen egyszer én is menekülőre fogtam, s a Puskin utcai kerítésen a lehető leggyorsabban átmászva távoztam a kertből.

Ezt a megfigyelést nagyra tartom – sőt, számomra sokkal jelentősebb, mint az azóta végképp Amerikába települt kollégának az univerzum szerkezetére vonatkozó, számos tudományos elismeréssel övezett megfigyelései. Világosabbá tette, hogy hol is élünk. Az egyetemen, ami nem az otthonunk, ahol csak megtűrtek vagyunk, ahol egyik pillanatról a másikra idegenekké és betolakodókká válhatunk, ahol az egyetemi életet szervező szabályok a hivatalnokokat és funkcionáriusokat szolgálják, ahol a rend nem a szabadság rendje – ahol a tudományos problémákról való kollegiális beszélgetéseket messzire űzik a kertben szabadon engedett kutyák.

Akkoriban a mi egyetemünk nem Epikurosz kertjében állt, és ma sem ott áll: a Trefort kerti épületek mostanában nyolckor zárnak, a portásoknak ma már aligha futja kutyára, s a kertbe egyébként is benyomult a szórakozni vágyó város.

A nyomorító szabályok csak szaporodnak, a jogainkat méricskélő adminisztrátorok nem restek új és új korlátokat szabni a szertelen egyetemi élet kordában tartására – de kutyák már nincsenek. A bezárt épületekből a kertbe kilépve kutyák helyett problémák támadnak ránk, bár nem olyanok, amilyeneket vártunk: menekülj, fuss gyorsan, amerre látsz barátom, meg se állj lehetőleg Amerikáig. Rá kell jönnünk, hogy nem csak az egyetem, de a város, az ország sem otthonunk többé. A kutyák immár mi vagyunk, s a kert is oda.